The Central Research institute
of the Armed Forces of Ukraine

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 4 No. 2 (2026)

Received: *March 5, 2026* | **Revisions Requested:** - | **Revision Received:** -
Accepted: *May 4, 2026* | **Published Online:** *August 5, 2026*

Licensed (C) by Creative Commons Attribution International License 4.0 (CC BY-NC-SA)

DOI: 10.62524/msj.2026.4.2.1

Трансформація штурмових військ та формування Об'єднаних сил швидкого реагування Збройних Сил України: доктринальні засади, ефективність та перспективи розвитку

Олег Семененко
заслужений діяч науки і техніки України
доктор військових наук, професор
заступник начальника Центрального науково-дослідного інституту
Збройних Сил України з наукової роботи
Центральний науково-дослідний інститут Збройних Сил України
03049, проспект Повітряних Сил, 28 Б, Київ, Україна
e-mail: aosemenenko@ukr.net
ORCID: 0000-0001-6477-3414

Віталій Нащубський
командир 92-ї окремої штурмової бригади
імені кошового отамана Івана Сірка
63505, вул. Горішного, 142, Чугуїв, Харківська обл., Україна
e-mail: xcii.mgm@gmail.com
ORCID: 0009-0006-1362-6549

Олег Тарасов
кандидат військових наук, доцент
доцент кафедри військової підготовки
Державний університет "Київський авіаційний університет"
03048, вулиця Медова 1, Київ, Україна
e-mail: tarasovo@ukr.net
ORCID: 0000-0002-6763-8653

"Переможе той, хто навчиться застосовувати силу там,
де противник її найменше очікує."
Ервін Роммель, "Піхота наступає"

Анотація. В умовах трансформації характеру сучасної війни та переходу до високоінтенсивних бойових дій особливої актуальності набуває пошук нових організаційних форм застосування військ. Війна росії проти України продемонструвала критичну потребу у формуванні спеціалізованих сил, здатних ефективно діяти в умовах прориву оборони, ведення штурмових дій у складній міській та укріпленій місцевості, а також швидкої адаптації до змін тактики противника. У цьому контексті створення штурмових військ Збройних Сил України постає як стратегічно важливий елемент розвитку сучасної моделі ведення війни та підвищення спроможностей сил оборони держави. У статті здійснено комплексне наукове

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 4 No. 2 (2026)

обґрунтування стратегічної правомірності та доцільності створення штурмових військ Збройних Сил України як окремого функціонального утворення, а також проаналізовано новий етап їх розвитку, започаткований рішеннями Президента України – Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України у липні 2026 року щодо оновлення вищого військового керівництва та початку глибокої трансформації війська. Окрему увагу приділено Указу Президента України від 10 липня 2026 року № 592/2026 "Про нарощування спроможностей Збройних Сил України", яким передбачено створення у складі Сухопутних військ Збройних Сил України об'єднаних сил швидкого реагування, що поєднують штурмові підрозділи, безпілотні системи, артилерію та інші засоби для дій на найважливіших напрямках, з опрацюванням питання щодо їх подальшого визначення як окремого роду сил. Проаналізовано еволюцію тактики противника у 2022–2025 роках та доведено, що рішення щодо формування штурмових військ є випереджальним, асиметричним і системно обґрунтованим. Визначено ефективність бойового застосування штурмових підрозділів на прикладі ключових оперативних епізодів, зокрема Курської операції 2024 року. Обґрунтовано принцип комплектності застосування ("не даємо людей без засобів"), нормативне визначення порядку застосування, цикл "підготовка – бойове застосування – відновлення", добровільний принцип комплектування та заходи з відновлення довіри особового складу до системи управління штурмовими підрозділами. Сформульовано основні перспективи розвитку штурмових військ та Об'єднаних сил швидкого реагування у середньостроковій та довгостроковій перспективі. Виявлено проблеми, з якими стикається противник унаслідок появи штурмових військ Збройних Сил України. Визначено ключові переваги, які отримує Україна від запровадження цього роду військ. Здійснено паралелі із прецедентом Сил безпілотних систем як аналогічним стратегічним рішенням, що підтвердило свою обґрунтованість з часом. Подальші дослідження доцільно зосередити на розробленні доктринальних підходів до інтеграції Об'єднаних сил швидкого реагування у єдину систему міжвидових операцій, а також на формуванні моделей їх ресурсного, технологічного та кадрового забезпечення. Матеріали статті можуть бути корисними для органів державної влади та сектору безпеки і оборони, військового керівництва, наукових установ, аналітичних центрів, а також фахівців у сфері воєнного планування та розвитку перспективних спроможностей Збройних Сил України.

Ключові слова: штурмові війська, Об'єднані сили швидкого реагування, трансформація штурмових військ, спроможності Збройних Сил України, асиметрична стратегія, тактика інфільтрації, Курська операція, безпілотні системи, доктрина застосування, стратегічний резерв, воєнна трансформація, принцип комплектності, цикл підготовки та відновлення, добровільне комплектування, довіра особового складу, ефективність бойового застосування, Сили безпілотних систем, інноваційні рішення, організаційна модель.

Вступ (Introduction)

Широкомасштабне вторгнення російської федерації в Україну 24 лютого 2022 року стало безпрецедентним викликом для Збройних Сил України (ЗС України) та докорінно змінило характер і форми сучасного збройного протиборства на Європейському континенті.

В умовах тривалої, виснажливої та технологічно насиченої війни перед ЗС України постало завдання не лише ефективно протистояти противнику, а й формувати власну доктринальну та організаційну перевагу, здатну компенсувати кількісну перевагу ворога якісними, інноваційними рішеннями.

Одним із таких рішень стало створення штурмових військ ЗС України як окремого функціонального утворення. Це рішення не було ситуативною реакцією на тактичні труднощі – воно є результатом системного аналізу трансформації бойових дій, еволюції тактики

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 4 No. 2 (2026)

противника та необхідності забезпечити ЗС України дієвим наступальним інструментом в умовах асиметричного протиборства.

Наступним закономірним етапом розвитку цієї ідеї стали рішення Президента України – Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України, ухвалені у липні 2026 року. Указом Президента України від 10 липня 2026 року № 592/2026 “Про нарощування спроможностей Збройних Сил України” Кабінету Міністрів України, Головнокомандувачу Збройних Сил України та Генеральному штабу Збройних Сил України доручено здійснити в установленому порядку заходи щодо створення об’єднаних сил швидкого реагування (ОСШР) у складі Сухопутних військ Збройних Сил України, а також опрацювати питання щодо їх створення як окремого роду сил Збройних Сил України та внести відповідні пропозиції. Серед цілей Указу прямо визначено трансформацію штурмових військ Сухопутних військ Збройних Сил України в сучасну технологічну складову сил оборони України.

Ці рішення були поєднані з оновленням вищого військового керівництва держави указами Президента України від 22 липня 2026 року, що засвідчило перехід від часткових організаційних коригувань до глибокої системної трансформації війська. Тим самим багаторічна дискусія щодо форми інституалізації штурмових військ дістала нормативне розв’язання: замість простого адміністративного виокремлення штурмових полків у окремий рід військ формується загальновійськовий за своєю природою компонент швидкого реагування, у якому штурмова складова поєднується з безпілотною, вогневою та забезпечувальною.

Актуальність наукового дослідження цієї теми зумовлена тим, що в суспільстві та частині експертного середовища тривають дискусії щодо доцільності й ефективності штурмових військ, а поодинокі тактичні труднощі іноді некоректно трактуються як підстави для заперечення самої концепції. Між тим, стратегічний задум і доктринальна основа штурмових військ потребують системного наукового осмислення та обґрунтування.

Додатковим чинником актуальності є те, що поряд із доведеною бойовою ефективністю штурмових підрозділів були виявлені проблеми у ставленні до людей в окремих із них, які набули суспільного резонансу та стали предметом процесуальних дій правоохоронних органів. Наукове осмислення цих проблем є необхідною умовою коректності висновків: організаційна форма, яка не забезпечує довіри особового складу, втрачає бойову цінність незалежно від рівня оснащення.

Головною метою статті є всебічне доктринальне обґрунтування вірності рішення щодо створення штурмових військ ЗС України, оцінка їх ефективності, а також наукове обґрунтування змісту, шляхів і показників подальшої трансформації штурмових військ та формування Об’єднаних сил швидкого реагування відповідно до Указу Президента України від 10 липня 2026 року № 592/2026, визначення перспектив їх розвитку в умовах російсько-української війни, що триває, та виявлення стратегічних переваг, які ці рішення забезпечують Україні.

Матеріали та методи (Materials and Methods)

Методологічну основу дослідження становлять принципи системного аналізу, порівняльного воєнно-стратегічного дослідження та доктринального аналізу. У дослідженні застосовано методи: структурно-функціонального аналізу – для визначення місця штурмових військ у системі ЗС України; порівняльного аналізу – для зіставлення з досвідом створення аналогічних структур (Сили безпілотних систем) та практиками армій НАТО; оперативного аналізу – для оцінки конкретних бойових результатів штурмових підрозділів; прогностичного аналізу – для визначення перспектив розвитку штурмових військ.

Джерельну базу дослідження становлять відкриті матеріали щодо бойового застосування штурмових підрозділів ЗС України у 2023–2025 роках; доктринальні документи ЗС України та

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 4 No. 2 (2026)

армій країн НАТО щодо організації спеціалізованих ударних формувань; наукові праці у сфері воєнної науки та теорії збройної боротьби; аналітичні матеріали провідних оборонних аналітичних центрів; праці класиків воєнного мистецтва щодо штурмових тактик.

Окрему групу джерел становлять нормативно-правові акти, що визначають новий етап трансформації, Указ Президента України від 10 липня 2026 року № 592/2026 "Про нарощування спроможностей Збройних Сил України" та укази Президента України від 22 липня 2026 року щодо оновлення вищого військового керівництва.

Для їх опрацювання застосовано метод нормативно-правового аналізу, а для формулювання шляхів реалізації та індикаторів досягнення – метод програмно-цільового планування, який дає змогу перевести доктринальні положення у вимірювані показники.

Методологічно принципово важливим є розмежування між тактичним виміром (ефективність конкретного підрозділу в окремій операції) та стратегічним виміром (доцільність і перспективність концепції штурмових військ загалом).

Змішування цих рівнів аналізу є поширеною методологічною помилкою, яка призводить до хибних висновків.

Результати (Results)

Сформуємо генезис рішення щодо трансформації тактики противника як визначальний чинника створення штурмових військ у ЗС України.

Збройні сили рф під час бойових дій 2022–2025 рр. пройшли очевидну еволюцію тактики наземних операцій. Початкова концепція стрімкого прориву "силовими колонами" зазнала краху вже в перші тижні широкомасштабного вторгнення. Надалі противник адаптувався, поступово переходячи до тактики дрібногрупової інфільтрації піхоти у поєднанні з масованим застосуванням розвідувальних та ударних БпЛА.

Ця тактика, успадкувавши елементи штурмових груп часів Першої та Другої світових воєн – зокрема, техніки, описаної Е. Роммелем у праці "Піхота наступає", яка набула якісно нових рис в умовах тотального насичення театру воєнних дій сенсорними системами. Аналіз бойового застосування російських штурмових двійок і четвірок свідчить: їх ефективність визначається не вогневою потужністю малих груп, а здатністю виявляти і використовувати розриви в системі спостереження та вогневого контролю противника.

Саме в цьому контексті набуває стратегічного сенсу концепція штурмових підрозділів нового покоління. Якщо тактика інфільтрації противника спочатку не мала адекватної "протиотрути" в системі ЗС України, то штурмові підрозділи, інтегровані з компонентом безпілотних систем, формують саме такий контрзасіб. Їхня природа – це швидкість реакції, мобільність, здатність діяти в умовах загрози зі сторони малих груп противника та нейтралізувати інфільтраційні елементи до того, як вони накопичуються і перетворюються на тактичний успіх.

Прецедент Сил безпілотних систем: аналогія, яка доводить правоту рішення.

Для розуміння природи рішення щодо штурмових військ принципово важлива аналогія із Силами безпілотних систем (СБС). Коли Головнокомандувач ЗС України ініціював і просунув ідею інституалізації безпілотних систем як окремого елементу структури ЗС України, офіційно закріплену в червні 2024 року, це рішення також зазнавало критики та скептицизму.

Лунали аргументи: навіщо виокремлювати? Хіба безпілотники не можна ефективно розподілити між наявними структурами? Час довів правоту стратегічного рішення. Противник, витративши значний час, змушений був наздогнати Україну, копіюючи її підхід і створюючи власні аналогічні структури. Україна здійснила асиметричний стрибок, який тимчасово нівелював переважання рф у класичному озброєнні та особовому складі.

Логіка створення штурмових військ є ідентичною за своєю природою. Це не реакція

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 4 No. 2 (2026)

“наздоганяння” противника – це випереджальне рішення, розраховане на середньострокову та довгострокову перспективу. Таке рішення вже змусило противника шукати “протиотруту” та розробляти способи боротьби з нашими штурмовими військами. А також противник і українське суспільство зрозуміли те, що ЗС України не збираються тільки оборонятись – вони планують наступати.

Ефективність бойового застосування штурмових військ.

Бойова практика 2023–2025 років переконливо свідчить про ефективність штурмових підрозділів ЗС України в умовах сучасної війни. Ключовим підтвердженням є досвід Курської операції 2024 року, де три окремі штурмові батальйони (225-й, 33-й, 253-й) забезпечили розкриття російської смуги оборони і введення в прорив основних ударних сил – десантно-штурмових бригад.

Це класичний приклад “спеціалізованого передового елементу” (assault element), призначення якого полягає не в утриманні позицій, а у відкритті можливостей для інших. Саме такий поділ ролей між штурмовими і загальновійськовими підрозділами відповідає найкращим стандартам НАТО та доктрині сучасного маневреного бою.

Досвід 3-го армійського корпусу та корпусу “Хартія” також демонструє успішне застосування штурмових підрозділів як “армуючого каркасу” для загальновійськових з’єднань: ефективне використання на 1–2 ділянках дозволяє стабілізувати оборону та утримувати ініціативу навіть в умовах тиску противника.

Принципово новою рисою штурмових військ ЗС України є формування доктрин створення та застосування окремих штурмових бригад безпілотних систем – інтеграції штурмових тактик з технологічним компонентом безпілотних систем. Ця парадигма принципово змінює природу наступальних операцій: не людина б’є ворога напряму, а людина управляє системою, яка знищує ворога, мінімізуючи при цьому власні втрати.

Аналіз даних, представлених на рис. 1, свідчить про суттєве зростання оперативної активності після створення штурмових військ у серпні 2023 року. У ключових оперативних епізодах штурмові підрозділи демонструють рівень виконання бойових завдань, що суттєво перевищує мінімально допустимий пороговий рівень, досягаючи 85% у Курській операції 2024 року. Нейтралізація інфільтраційних груп противника досягає 81%, що є критично важливим показником в умовах застосованої рф тактики дрібногрупового проникнення.

Організаційна модель: аналіз підпорядкування та оптимальне рішення.

Питання підпорядкування штурмових частин і підрозділів є дискусійним і заслуговує на зважений науковий аналіз. Прихильники підпорядкування корпусам наводять такі аргументи: командир корпусу краще знає оперативну обстановку у своїй смузі відповідальності; наявність штурмових підрозділів у складі корпусу дозволяє вибудовувати системну взаємодію з постійними бригадами; в умовах правильно організованої оборони штурмові підрозділи можуть ефективно виконувати функцію “армуючого каркасу”.

Водночас реальними ризиками такого підходу є: загроза нецільового використання штурмових підрозділів для “затикання дірок” замість виконання спеціалізованих ударних завдань; розмивання стандартів підготовки через різне розуміння пріоритетів командирами корпусів; зниження “елітного” статусу підрозділів і втрата мотиваційного потенціалу; ускладнення управління наступальними та контрнаступальними операціями на стратегічному рівні. Оптимальним рішенням є не вибір між “або-або”, а формування гнучкої дворівневої системи: частина найбільш підготовлених штурмових формувань залишається стратегічним резервом Головнокомандувача для використання на вирішальних напрямках; інша частина оперативно прикріплюється до конкретних армійських корпусів на визначений оперативний період, зберігаючи підпорядкованість ГК у питаннях стандартів підготовки, комплектування та доктрини. Саме такий підхід є стандартною практикою в арміях НАТО при управлінні спеціалізованими підрозділами.

The Central Research institute
of the Armed Forces of Ukraine

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 4 No. 2 (2026)

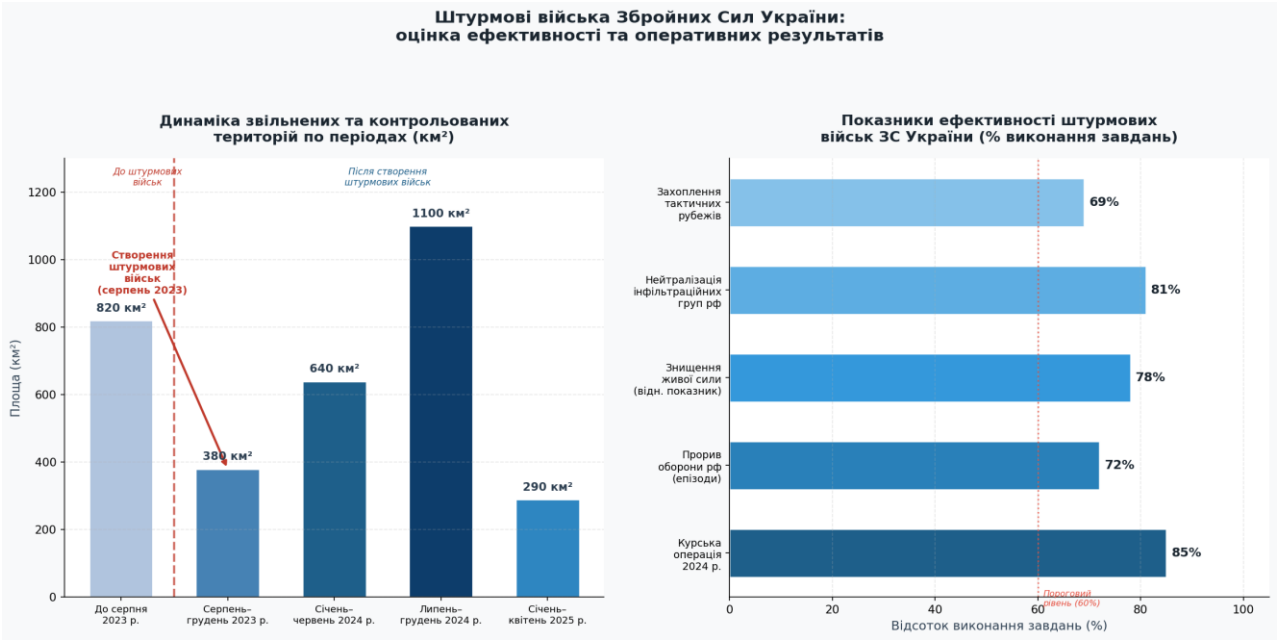

Рисунок 1. Ефективність штурмових військ ЗС України: динаміка контрольованих територій та показники виконання бойових завдань (2023–2025 рр.)

Розглянемо трансформацію штурмових військ у рамках формування Об'єднаних сил швидкого реагування (ОСШР). Ключовим напрямом подальшого розвитку є практична реалізація Указу Президента України від 10 липня 2026 року № 592/2026. Нижче цей напрям викладено за єдиною логікою: вихідний стан і проблема – мета напряму – шляхи досягнення мети – очікуваний ефект – індикатори досягнення.

Ідея виокремлення штурмових підрозділів в окремий рід військ реалізується Указом Президента України від 10 липня 2026 року № 592/2026 через створення у складі Сухопутних військ Збройних Сил України Об'єднаних сил швидкого реагування, які поєднують штурмові підрозділи, безпілотні системи, артилерію та інші засоби для дій на найважливіших напрямках.

За оприлюдненими роз'ясненнями Генерального штабу Збройних Сил України, до складу ОСШР включається визначена кількість окремих штурмових бригад, полків і батальйонів, підрозділи безпілотних систем, артилерійські підрозділи та необхідний комплект частин підтримки, забезпечення й обслуговування, а самі ОСШР призначені для швидкого реагування на загрози та рішучих дій на найважливіших напрямках.

Такий підхід є принципово правильнішим за просте адміністративне виокремлення штурмових полків: штурмовий підрозділ без власної розвідки, вогневого ураження, радіоелектронної боротьби, інженерного та медичного забезпечення неминуче витрачає людей замість засобів.

Одночасно потребують вирішення виявлені проблеми у ставленні до людей у частині штурмових підрозділів, які стали предметом суспільного резонансу та процесуальних дій правоохоронних органів.

Без відновлення довіри до нової структури її бойова цінність буде обмеженою попри оснащення.

Метою напряму є створення постійно готового, повністю укомплектованого загальновійськового компоненту швидкого реагування, здатного у стислі строки нарощувати зусилля на визначальних напрямках, і водночас відновити довіру особового складу до системи управління штурмовими підрозділами.

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 4 No. 2 (2026)

До основних шляхів досягнення зазначеної мети можна віднести:

1. Організаційне формування Об'єднаних сил швидкого реагування. Основними ключовими заходами є: затвердження організаційно-штатної структури управління та з'єднань; включення до складу наявних окремих штурмових полків з їх доукомплектуванням; визначення пунктів постійної дислокації, районів відновлення та полігонної бази; встановлення нормативу постійної готовності до застосування.

2. Визначення принципів комплектності ("не даємо людей без засобів"). Основними ключовими заходами є: штатне включення до кожної тактичної одиниці підрозділів безпілотних систем, вогневого ураження, радіоелектронної боротьби, інженерного, медичного та логістичного забезпечення; заборона застосування штурмових підрозділів без штатного забезпечення повного комплекту засобів; пріоритетне забезпечення засобами евакуації та захисту.

3. Нормативне визначення порядку застосування. Основними ключовими заходами є: застосування Об'єднаних сил швидкого реагування виключно за рішенням Головнокомандувача Збройних Сил України; встановлення граничного строку безперервного застосування з обов'язковим виведенням на відновлення; заборона використання підрозділів для тривалого утримання позиційної оборони поза межами визначених завдань.

4. Відновлення довіри та ставлення до людей. Основними ключовими заходами є: припинення практик, що призводять до невиправданих втрат, з персональною відповідальністю командирів; запровадження прозорого обліку втрат у кожному підрозділі з доповіддю за встановленою формою; створення незалежного каналу звернень військовослужбовців із гарантією захисту від переслідування; сприяння процесуальним діям правоохоронних органів та невідворотність відповідальності за виявлені порушення.

5. Цикл підготовки, застосування та відновлення. Основними ключовими заходами є: нормативне закріплення циклу "підготовка – бойове застосування – відновлення" з визначеною тривалістю кожного етапу; обов'язкова програма підготовки в періоди відновлення; зарахування часу відновлення до строку контракту без його продовження.

6. Комплектування на добровільній основі. Основними ключовими заходами є: комплектування виключно військовослужбовцями, які добровільно виявили бажання; запровадження професійного відбору за фізичними, психологічними та професійними критеріями; підвищений рівень грошового забезпечення з прив'язкою до підтвердженої участі в бойових діях.

Очікуваним ефектом такого проєкту є: наявність у Головнокомандувача постійно готового інструменту для дій на визначальних напрямках; зменшення втрат штурмових підрозділів за рахунок комплектності та обмежень щодо застосування; відновлення довіри та зростання добровільного комплектування.

Головним відповідальним за формування ОСШР є Командувач Сухопутних військ Збройних Сил України та командувач Об'єднаних сил швидкого реагування.

Обговорення (Discussion)

Перспективи розвитку штурмових військ та Об'єднаних сил швидкого реагування у ЗС України.

Аналіз поточного стану та бойового досвіду дозволяє визначити основні перспективи розвитку штурмових військ ЗС України в короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективах.

Короткострокова перспектива (до 1 року):

- вдосконалення інтеграції штурмових підрозділів з компонентом безпілотних систем на тактичному рівні шляхом формування стандартних окремих штурмових бригад безпілотних систем із чіткими процедурами взаємодії та спільної підготовки;

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 4 No. 2 (2026)

- накопичення та систематизація бойового досвіду шляхом формування корпусу тактичних настанов і методичних рекомендацій на основі реальних бойових епізодів з урахуванням як успіхів, так і помилок;

- удосконалення системи ротації та матеріально-технічного забезпечення шляхом вирішення виявлених проблем логістики та часових параметрів ротації особового складу штурмових підрозділів.

- стандартизація підготовки та відбору шляхом розроблення і впровадження єдиних стандартів підготовки, відбору та оцінювання особового складу штурмових військ незалежно від їх організаційного підпорядкування.

- формування управління Об'єднаних сил швидкого реагування, визначення переліку з'єднань і частин, що включаються до їх складу, та затвердження організаційно-штатних структур на виконання Указу Президента України від 10 липня 2026 року № 592/2026;

- запровадження принципу комплектності застосування та нормативне обмеження строків безперервного застосування штурмових підрозділів з обов'язковим виведенням на відновлення.

Середньострокова перспектива (1–3 роки):

- формування повноцінної доктрини штурмових операцій, від тактичного рівня малих груп до оперативного рівня штурмових бригад, з чіткими принципами застосування в різних умовах оперативної обстановки;

- технологічна еволюція через інтеграцію перспективних засобів – автономних наземних систем, засобів РЕБ тактичного рівня, захищених систем зв'язку та управління – до штатної структури штурмових підрозділів;

- інституалізація штурмових військ – нормативне закріплення організаційно-штатних структур, системи підготовки та кар'єрного росту для офіцерів і сержантів штурмових військ;

- розвиток системи підготовки на базі центрів бойової підготовки зі спеціалізованими полігонами, що відтворюють умови сучасного бою з урахуванням насичення театру засобами розвідки і ураження.

- опрацювання питання щодо визначення Об'єднаних сил швидкого реагування окремим родом сил Збройних Сил України та внесення відповідних пропозицій у порядку, встановленому Указом Президента України № 592/2026;

- вибудовування системи довіри особового складу: прозорий облік втрат, незалежний канал звернень, персональна відповідальність командирів за невиправдані втрати.

Довгострокова перспектива (понад 3 роки):

- формування штурмових військ як повноцінного, самодостатнього виду ЗС України з власною вертикаллю командування, системою підготовки та забезпечення, що відповідає стандартам НАТО для спеціалізованих ударних сил;

- перетворення штурмових військ на "школу" нового покоління офіцерів та сержантів ЗС України, що здатні поєднувати класичні засади тактики піхотного бою з технологічними можливостями сучасного поля бою;

- потенційна передача набутого досвіду союзникам, бо штурмові війська ЗС України, як і Сили безпілотних систем, можуть стати джерелом унікальних воєнних знань, актуальних для всієї архітектури безпеки НАТО.

– перетворення Об'єднаних сил швидкого реагування на постійно готовий загальновійськовий інструмент стратегічного рівня, спроможний у стислі строки нарощувати зусилля на визначальних напрямках без залучення сил, призначених для утримання позиційної оборони.

Виклики для противника, спричинені створенням штурмових військ України.

Поява штурмових військ ЗС України як самостійного функціонального утворення створила для збройних сил рф суттєві оперативні та стратегічні труднощі, що мають

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 4 No. 2 (2026)

системний характер і не можуть бути вирішені в короткостроковій перспективі.

Необхідність розроблення нових контрзасобів. Тактика дрібногрупової інфільтрації рф, яка показувала певну ефективність проти загальновійськових підрозділів, виявилася значно менш дієвою проти спеціалізованих штурмових груп ЗС України, підготовлених саме для нейтралізації таких загроз. Противник змушений вносити корективи у власну тактику та шукати нові підходи, що вимагає часу і ресурсів.

Психологічний і мотиваційний вплив. Сам факт існування спеціалізованих штурмових військ ЗС України є стратегічним сигналом: Україна не лише обороняється, а й планує та здатна вести активні наступальні дії. Це суттєво впливає на моральний стан особового складу рф, особливо тих підрозділів, що безпосередньо взаємодіють зі штурмовими частинами ЗС України.

Стратегічна невизначеність у плануванні. Відмова ЗС України від шаблонного застосування штурмових підрозділів з орієнтацією на принципи децентралізованого бойового управління (mission command), що змушує командування рф оцінювати більший спектр можливих сценаріїв дій противника. Це ускладнює прогнозування і планування власних операцій.

Необхідність копіювання підходу з відставанням. За аналогією із Силами безпілотних систем, поява штурмових військ ЗС України змусить противника рано чи пізно вдатися до копіювання концепції. Однак, подібно до досвіду з безпілотними системами, це відбудеться із запізненням, яке означає для рф оперативні втрати та нераціональне використання ресурсів. Асиметрія у часі є одним з найважливіших стратегічних ресурсів в умовах позиційної війни.

Вразливість системи управління. Штурмові підрозділи ЗС України, особливо в інтеграції з дронами-камікадзе та засобами РЕБ, демонструють здатність уражати елементи системи управління, вузли зв'язку та логістичні об'єкти в тактичній та оперативній глибині. Це ускладнює координацію дій підрозділів рф та підвищує уразливість їхньої операційної системи.

Ризики етапу формування Об'єднаних сил швидкого реагування та шляхи їх мінімізації.

Практична реалізація Указу Президента України від 10 липня 2026 року № 592/2026 супроводжується низкою ризиків, урахування яких є обов'язковою умовою досягнення визначених цілей.

Перший ризик – це формальне перепідпорядкування без нарощування спроможностей, коли створення нового управління не супроводжується штатним включенням підрозділів безпілотних систем, вогневого ураження, радіоелектронної боротьби та забезпечення. Мінімізується послідовним дотриманням принципу комплектності як обов'язкової умови застосування.

Другий ризик – це нецільове використання Об'єднаних сил швидкого реагування для тривалого утримання позиційної оборони, що знецінює саму ідею швидкого реагування. Мінімізується нормативним визначенням порядку застосування та закріпленням права ухвалення рішення на застосування виключно за Головнокомандувачем Збройних Сил України.

Третій ризик – це збереження практик, що призводять до невиправданих втрат, і, як наслідок, дефіцит добровольців. Мінімізується персональною відповідальністю командирів, прозорим обліком втрат, незалежним каналом звернень та невідворотністю відповідальності за виявлені порушення.

Четвертий ризик – це кадровий: одночасне оновлення вищого військового керівництва і формування нової структури створює перехідний період підвищеної невизначеності. Мінімізується чітким розмежуванням відповідальності, наступністю накопиченого бойового досвіду та збереженням єдиних стандартів підготовки й відбору.

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 4 No. 2 (2026)

Висновок (Conclusion)

Проведений комплексний аналіз дозволяє сформулювати обґрунтовані висновки щодо стратегічної правомірності рішення про створення штурмових військ ЗС України та стратегічних переваг, які воно забезпечує.

По-перше. Рішення щодо створення штурмових військ ЗС України є стратегічно обґрунтованим, випереджальним і доктринально вивіреним. Воно відповідає логіці асиметричного реагування на трансформацію тактики противника і за своєю природою є не реактивним, а ініціативним – аналогічно до рішення щодо Сил безпілотних систем, що підтвердило свою правоту з часом.

По-друге. Штурмові війська надають Україні суттєву оперативну перевагу: здатність проводити активні наступальні дії в умовах щільного насичення театру засобами розвідки та ураження; ефективну нейтралізацію тактики дрібногрупової інфільтрації противника; відновлення ініціативи на ділянках активних дій через поєднання доктрин створення та застосування частин (підрозділів) штурмових бригад безпілотних систем.

По-третє. Штурмові війська формують для України стратегічну перевагу асиметрії: противник змушений інвестувати значні ресурси у розроблення контрзасобів та власних аналогів, тоді як ЗС України вже накопичують унікальний бойовий досвід, доктрину та підготовлений кадровий корпус. Часовий розрив між ухваленням Україною рішення та відповіддю противника конвертується у прямі оперативні переваги на полі бою.

По-четверте. Штурмові війська є стратегічним сигналом і психологічним чинником: їх наявність у структурі ЗС України демонструє противнику і міжнародній спільноті, що Україна зберігає наступальний потенціал і не обмежується пасивною обороною. Це підтримує міжнародну підтримку та мобілізаційний потенціал власного суспільства.

По-п’яте. Оптимальна модель організаційного підпорядкування штурмових військ передбачає гнучку дворівневу систему: стратегічний резерв Головнокомандувача плюс оперативне прикріплення до армійських корпусів зі збереженням централізованого методичного керівництва. Це відповідає стандартам НАТО та забезпечує баланс між стратегічною гнучкістю і тактичною ефективністю.

По-шосте. Перспективи штурмових військ пов’язані з технологічною еволюцією доктрин штурмових частин (підрозділів) безпілотних систем, формуванням повноцінної інституційної вертикалі, накопиченням і передачею бойового досвіду. Штурмові війська мають потенціал стати джерелом унікальних воєнних знань не лише для ЗС України, а й для союзників по НАТО.

По-сьоме. Указ Президента України від 10 липня 2026 року № 592/2026 є логічним продовженням і водночас якісним розвитком рішення 2023 року: замість адміністративного виокремлення штурмових полків формується загальновійськовий компонент швидкого реагування, у якому штурмова складова поєднана з безпілотною, артилерійською та забезпечувальною. Такий підхід усуває головну структурну ваду попередньої моделі – застосування штурмових підрозділів без власних засобів розвідки, ураження та забезпечення.

По-восьме. Ефективність Об’єднаних сил швидкого реагування визначатиметься не лише організаційно-штатними рішеннями, а й відновленням довіри особового складу. Комплектність застосування, нормативні обмеження щодо строків безперервного застосування, цикл “підготовка – бойове застосування – відновлення”, добровільний принцип комплектування та невідворотність відповідальності за порушення у ставленні до людей є не додатковими, а системоутворюючими умовами боєздатності нової структури.

Загальний висновок: створення штурмових військ ЗС України є правильним, своєчасним і стратегічно виваженим рішенням, що сформувало системну перевагу України в асиметричному протиборстві з противником, а формування Об’єднаних сил швидкого реагування на виконання Указу Президента України від 10 липня 2026 року № 592/2026 є

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 4 No. 2 (2026)

закономірним етапом розвитку цієї ідеї, який переводить її з рівня спеціалізованого ударного інструменту на рівень постійно готового загальновійськового компонента. Ідею необхідно розвивати, захищати від необґрунтованих коригувань під медійним тиском та послідовно реалізовувати за умови безумовного дотримання принципу комплектності та відновлення довіри особового складу – адже відповідь на це рішення ми неодмінно побачимо, і вона буде на користь України.

Конфлікт інтересів (Conflict of Interest)

Одним із авторів статті є голова редколегії. Для уникнення конфлікту інтересів редакційний процес здійснювала член редколегії Марина Абрамова.

Використані джерела

1. Rommel, E. (1944). *Infantry attacks*. Infantry Journal Press.
2. Clausewitz, C. von. (1976). *On war*. Princeton University Press.
3. Freedman, L. (2017). *The future of war: A history*. PublicAffairs.
4. Slusher, M. (2025, May). *Lessons from the Ukraine conflict: Modern warfare in the age of autonomy, information, and resilience* (CSIS Report). CSIS.
5. Giles, K. (2023). *Russian cyber and information warfare in practice: Lessons from the war on Ukraine*. Chatham House.
6. Семененко, О. М., та ін. (2025). Боротьба за свідомість як основний чинник національної стійкості в системі глобальної безпеки. *Збірник наукових праць ЦНДІ ЗС України, 3* (114), 6–20.
7. Горбулін, В. П. (2022). *Як перемогти Росію у війні майбутнього*. Брайт Букс.
8. US Army. (2019). *Mission command: Command and control of army forces* (ADP 6-0). Headquarters, Department of the Army.
9. NATO Standardization Office. (2022). *Allied joint doctrine for land operations* (AJP-3.2).
10. Frontiers in Artificial Intelligence. (2025). *Decoding manipulative narratives in cognitive warfare: A case study of the Russia-Ukraine conflict*. https://doi.org/10.3389/frai.2025.1566022
11. Про нарощування спроможностей Збройних Сил України: Указ Президента України від 10 липня 2026 року № 592/2026. (2026, 10 липня). https://www.president.gov.ua/documents/5922026-60317.
12. Укази Президента України від 22 липня 2026 року № 627/2026, № 628/2026, № 629/2026, № 630/2026, № 631/2026 щодо кадрових змін у вищому військовому керівництві Збройних Сил України. (2026, 22 липня). https://www.president.gov.ua/documents/decrees.

References

1. Rommel, E. (1944). *Infantry attacks*. Infantry Journal Press.
2. Clausewitz, C. von. (1976). *On war*. Princeton University Press.
3. Freedman, L. (2017). *The future of war: A history*. PublicAffairs.
4. Slusher, M. (2025, May). *Lessons from the Ukraine conflict: Modern warfare in the age of autonomy, information, and resilience* (CSIS Report). CSIS.
5. Giles, K. (2023). *Russian cyber and information warfare in practice: Lessons from the war on Ukraine*. Chatham House.
6. Semenenko, O. M., et al. (2025). The struggle for consciousness as a main factor of national resilience in the global security system. *Collection of Scientific Papers of the Central Research Institute of the Armed Forces of Ukraine, 3* (114), 6–20.
7. Horbulin, V. P. (2022). *How to defeat Russia in the war of the future*. Bright Books.
8. US Army. (2019). *Mission command: Command and control of army forces* (ADP 6-0).

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 4 No. 2 (2026)

Headquarters, Department of the Army.
9. NATO Standardization Office. (2022). *Allied joint doctrine for land operations* (AJP-3.2).
10. Frontiers in Artificial Intelligence. (2025). *Decoding manipulative narratives in cognitive warfare: A case study of the Russia-Ukraine conflict*. https://doi.org/10.3389/frai.2025.1566022
11. On Enhancing the Capabilities of the Armed Forces of Ukraine: Decree of the President of Ukraine No. 592/2026 of July 10, 2026. (2026, July 10). https://www.president.gov.ua/documents/5922026-60317
12. Decrees of the President of Ukraine No. 627/2026, No. 628/2026, No. 629/2026, No. 630/2026, and No. 631/2026 of July 22, 2026, on Personnel Changes in the Senior Military Leadership of the Armed Forces of Ukraine. (2026, July 22). https://www.president.gov.ua/documents/decrees

Transformation of the Assault Forces and Formation of the Joint Rapid Response Forces of the Armed Forces of Ukraine (Doctrinal Foundations, Effectiveness, and Development Prospects)

Oleh Semenenko
Honoured Figure of Science and Technology of Ukraine
Doctor of Military Sciences, Professor
Deputy Commandant of the Central Research Institute
of the Armed Forces of Ukraine for Scientific Work
Central Research Institute of the Armed Forces of Ukraine
03049, Povitrianykh Syl avenue, 28 B, Kyiv, Ukraine
e-mail: aosemenenko@ukr.net
ORCID: 0000-0001-6477-3414

Vitalii Nashchubskyi
Commander of the 92nd separate assault brigade
named after the Kosh Ataman Ivan Sirko
63505, Horishnogo Street, 142, Chuguev, Kharkiv region, Ukraine
e-mail: xcii.mgm@gmail.com
ORCID: 0009-0006-1362-6549

Oleh Tarasov
Candidate of Military Sciences, Associate Professor
Associate Professor of the Military Training Department
State University “Kyiv Aviation University”
03048, Medova Street 1, Kyiv, Ukraine
e-mail: tarasovo@ukr.net
ORCID: 0000-0002-6763-8653

“Victory will belong to the one who learns to apply force where the enemy least expects it.”
Erwin Rommel, Infantry Attacks

The Central Research institute
of the Armed Forces of Ukraine

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 4 No. 2 (2026)

Abstract. In the context of the transformation of modern warfare and the transition to high-intensity combat operations, the search for new organizational forms of force employment has become increasingly relevant. The Russian-Ukrainian war has demonstrated the critical need for the establishment of specialized forces capable of effectively conducting breakthrough operations, assault actions in complex urban and fortified environments, and rapidly adapting to changes in enemy tactics. In this context, the creation of the Assault Forces of the Armed Forces of Ukraine emerges as a strategically important element in the development of a modern warfare model and the enhancement of the state's defense capabilities. The article provides a comprehensive scientific substantiation of the strategic legitimacy and expediency of establishing the Assault Forces of the Armed Forces of Ukraine as a separate functional formation, and analyses the new stage of their development initiated by the decisions of the President of Ukraine – Supreme Commander-in-Chief of the Armed Forces of Ukraine taken in July 2026 concerning the renewal of the senior military leadership and the launch of a deep transformation of the armed forces. Particular attention is paid to Decree of the President of Ukraine No. 592/2026 of 10 July 2026 "On Enhancing the Capabilities of the Armed Forces of Ukraine", which provides for the establishment, within the Ground Forces of the Armed Forces of Ukraine, of Joint Rapid Response Forces combining assault units, unmanned systems, artillery and other assets for operations on the most important axes, together with consideration of their further designation as a separate branch of forces. The evolution of enemy tactics during 2022–2025 is analyzed, proving that the decision to form the Assault Forces is proactive, asymmetric, and systemically justified. The effectiveness of assault units in combat operations is determined through the analysis of key operational episodes, including the Kursk operation of 2024. The principle of completeness of employment ("no personnel without assets"), the normative regulation of employment procedures, the "training – combat employment – recovery" cycle, voluntary manning and measures to restore the trust of personnel in the command system of assault units are substantiated. The main prospects for the development of the Assault Forces and the Joint Rapid Response Forces in the medium- and long-term perspectives are formulated. The challenges faced by the enemy as a result of the emergence of the Assault Forces of the Armed Forces of Ukraine are identified. The key advantages gained by Ukraine through the introduction of this branch of forces are determined. Parallels are drawn with the precedent of the Unmanned Systems Forces as a similar strategic decision that has proven its validity over time. Further research should focus on the development of doctrinal approaches to integrating the Joint Rapid Response Forces into a unified system of joint operations, as well as on forming models for their resource, technological, and personnel support. The materials of the article may be useful for public authorities and the security and defense sector, military leadership, research institutions, analytical centers, as well as specialists in military planning and the development of prospective capabilities of the Armed Forces of Ukraine.

Keywords: assault forces, Joint Rapid Response Forces, transformation of assault forces, capabilities of the Armed Forces of Ukraine, asymmetric strategy, infiltration tactics, Kursk operation, unmanned systems, employment doctrine, strategic reserve, military transformation, principle of completeness, training and recovery cycle, voluntary manning, trust of personnel, combat employment effectiveness, Unmanned Systems Forces, innovative solutions, organizational model.